

Sulten på rettferdighet

Magasinet for retten til mat

2006

Landbruksreformer — hvor står Norge?

Norske selskaper i utlandet

Finn fram terningen - spill FIANs verden

INNHOOLD

I strid for menneskerettar i 20 år	3
Landbruksreformer – hvor står Norge?	4
Vann er en menneskerettighet – også under okkupasjon	6
Retten til mat for pastoralister i Etiopia	8
Retten til mat – mer enn suppekjøkken	10
Møte med en venn	11
Brettspill	12
Brevaksjon	13
Norske selskaper i utlandet	18
Forgjengelig billedkunst	20
Gjennombrudd for vevere i India	21
Svolten er unødvendig	22
Indianere mot Aracruz Celulose	24
Globaliseringskonferansen	26
FIAN anbefaler dokumentarfilm	26
Bokanmeldelse	27

Utgitt med støtte fra NORAD

Redaksjon: Kristin Kjæret, Margot Skarpeteig, Vibeke Almaas og Klaus Stafto

Layout: Klaus Stafto og Vibeke Almaas

Forsidefoto: Mohan Dhanotharan

Trykkeri: Lobo Media

ISSN: 0809-7542

FIAN Norge
Grensen 9A
0159 Oslo

22 42 32 11 / 22 39 64 51 (faks)

www.fian.no / post@fian.no

FIAN (FoodFirst Information and Action Network) er en uavhengig, internasjonal menneskerettighetsorganisasjon som forsvarer retten til fullgod mat.

Foto til venstre: Kristin Kjæret

Som leilending har denne kvinnen søkt om jord i henhold til landbruksreformen på Filippinene.

I STRID FOR MENNESKERETTAR I 20 ÅR

FoodFirst Information and Action Network (FIAN), feirar 20 år i 2006. I dag er FIAN ein sterk organisasjon med over 3500 medlemmer i meir enn 60 land. Innsatsen til FIAN-aktivistar har vore veldig viktig, men utfordringane held fram med å vera store.

Feiringa av 20-årsjubileet går hand i hand med store internasjonale hendingar. I september møtest FIANs internasjonale råd i Heidelberg, Tyskland, og FIAN organiserer eit større symposium der internasjonale juridiske ekspertar møter representantar frå friviljuge organisasjonar. FIAN skal også gje ut ei bok om striden for retten til mat. Samtidig møtest FN's organisasjon for mat og landbruk (FAO) i Roma for å feira 10-årsjubileet til World Food Summit. I Noreg skal me markera verdas matdag 16. oktober med starten på ein større kampanje mot svolt i India.

Kva har FIAN fått til desse 20 åra? På den eine sida har me følgd opp konkrete saker, som til dømes den til bøndene i Enghenho Prado i Brasil, som har slost sidan 1997 for retten til å dyrka jord som dei eig. I 2003 tok FIAN opp saka for å pressa styresmaktene til å stogga trakkasseringa. For nokre få veker sidan vann dei saka mot styresmaktene med FIAN si hjelp. På to tiår har FIAN intervenert i 400 slike saker.

På den andre sida har FIAN engasjert seg både i å styrka eksisterande juridiske instrument for retten til mat, og i å fremja nye. Erfaringa vår med arbeid mot konkrete menneskerettsbrot har me brukt for å påverka styresmakter sin politikk og etableringa av nye menneskerettsstandardar internasjonalt. For det tredje er det stor etterspurnad etter skulering og utdanning i menneskerettar frå FIAN. Gjennom desse aktivitetane har FIAN bidratt til at økonomiske, sosiale og kulturelle menneskerettar er mykje brukte omgrep i dag.

Men talet på menneske som svelt held fram med å auka. Berre ein tidel av desse er offer for katastrofar. For dei fleste er det strukturelle årsaker til at dei har kronisk mangel på mat. Dei blir hindra i å brødfø seg sjølv. Slik sett er dårleg styresett den viktigaste årsaken til svolt.

FIAN arbeider no for at retten til mat skal innførast i land etter land. Vårt bidrag er å ta del i ordskiftet med forslag, med internasjonalt press og med verkøy som kan realisera retten til mat i både rike og fattige land.

Trond Sæbø Skarpeteig
leiar FIAN Noreg

LANDBRUKSREFORMER

— HVOR STÅR NORGE?

I dag sulter mer enn 850 millioner mennesker. Hvem er de? Ca 10% av de som sulter i verden i dag har det vanskelig på grunn av naturkatastrofer. Ved slike katastrofer er det viktig med beredskap – fra frivillige, myndighetene og FN. Hva med de ca. 90% andre som sulter? Hva må gjøres for at de skal få sin rett til mat realisert? Har norske myndigheter politisk vilje til å støtte fattige og deres løsninger for å kunne brødfø seg selv?

Tekst og foto: Kristin Kjæret, daglig leder

Global kampanje for landbruksreformer

I følge FAO (FNs organisasjon for ernæring og landbruk) lever 70% av verdens sultende på landsbygda. I dag fører sult til at mange drar til byene, i håp om et bedre liv. Noen finner det – mange blir boende i blikkskur uten nok mat. FIAN har lenge jobbet med å kreve bedre kår på landsbygda. Siden 90-tallet har FIAN hatt et nært samarbeid med La Via Campesina (LVC). LVC er en paraplyorganisasjon som utgjøres av jordløse og småbondeorganisasjoner fra Latin-Amerika, Asia, Afrika og Europa. De fremmer folks krav til matsuverenitet – at alle folk og land må ha rett til å bestemme sin egen matpolitikk.

FIAN og LVC har siden 1999 ført en global kampanje for landbruksreformer. Dette fordi sosiale bevegelser bestående av jordløse og småbønder ser på tilgang til produktive ressurser som en mulig vei ut av fattigdommen. Et første steg er å sikre at jorda som dyrkes ikke vilkårlig blir tatt fra en. Et annet steg er å aktivt omfordele jord, og sikre at jorda kan bære fram mat. Til det trengs blant annet sikker tilgang til rent vann, såkorn, kunnskap om landbruk og tilgang på kredittordninger. Mange sosiale bevegelser krever landbruksreformer som gir jordløse og småbønder muligheter til å brødfø seg selv. De får støtte av FNs spesialrapportør for retten til mat og mange solidaritets-, bistands- og menneskerettighetsorganisasjoner.

FIAN og LVCs globale kampanje for landbruksreform er en plattform som fremmer effektive landbruksreformer i land hvor jorda er svært ujevnt fordelt. Organisasjoner av småbønder og jordløse er enige om at reformene må sikre en omfordeling av landbruksområder til jordløse og småbønder på en rask og rettferdig måte. Kampanjens hovedoppgave er å bistå gamle og nye nasjonale, sosial bevegelser i deres kamp for iverksetting av landbruksreformer, samt fremme deres krav internasjonalt. Kampanjen har tre hovedpilarer:

- Støtte lokale og nasjonale bevegelser for småbønder og jordløse ved å informere det internasjonalesamfunnet om konkrete brudd på deres menneskerettigheter.
- Fremme internasjonal utveksling av erfaringer gjennom tilrettelegging av møter mellom bevegelser av småbønder og jordløse fra alle kontinentene, og støtte bevegelser i å ytre sine krav.
- Fremme landbruksreformer på den globale agendaen, blant annet overfor multinasjonale organisasjoner og internasjonale finansinstitusjoner.

ICARRD – internasjonal konferanse om landbruksreformer

Det er viktig at de som sitter med politisk makt erkjenner at naturkatastrofer ikke er hovedårsaken til fattigdom og sult. Verdens sult handler heller ikke om mangel på mat – det produseres nok mat globalt til å mette alle sultende barn, ungdommer, kvinner og menn. Sult handler om å ikke ha tilgang til denne maten. Det er en politisk utfordring.

I mars i år avholdt FAO sin andre internasjonale konferansen om landbruksreformer og landsbyutvikling (ICARRD) i Brasil, støttet av brasilianske myndigheter. På 80- og 90-tallet ble diskusjonene om behovet for omfordeling av jord stadig skjøvet nedover på den globale dagsordenen. Under konferansen i år diskuterte stater hvordan landbruksreform og landsbyutvikling kan bidra til realiseringen av menneskerettighetene, matsikkerhet, fattigdomsreduksjon og økt sosial rettferdighet. I FIANS øyne viser konferansens slutterklæring fremgang i debatten om behovet for omfattende landbruksreformer. Erklæringen legger vekt på at menneskerettigheter må respekteres, beskyttes og innfris, og refererer blant annet til de frivillige retningslinjene om retten til mat vedtatt av FAO i 2004. Erklæringen er også tydelig preget av sosiale bevegelsers krav om å inkludere alle berørte parter i bestemmelsesprosessen, og det er spesielt referert til småprodusenter, kvinner, urfolk og marginaliserte/sårbare grupper. Konferansen i Brasil viser at sosiale bevegelsers krav om landbruksreformer er et viktig politisk tema myndigheter må forholde seg til.

Parallelt med den offisielle konferansen arrangerte det sivile samfunn, i regi av International Planning Committee for Food Sovereignty (IPC), konferansen "Land, Territory and Dignity." IPC er et nettverk av organisasjoner som siden 1996 har koordinert sitt arbeid overfor FAO. Denne "alternative"

konferansen diskuterte hvordan flere marginaliserte grupper, slik som urfolk, nomader, småfiskere og kvinner, i større grad kan inkluderes i landbruksreform. Betydningen av å ta hensyn til lokale variasjoner når reformer skal planlegges og gjennomføres ble også understreket.

Politisk vilje i Norge?

Landbruksreformer som kommer fattige til gode krever store samfunnsendringer. Til å gjennomføre reformer kreves sterk politisk vilje. Finnes denne viljen i verden i dag? Siden FAOs matvaretoppmøte i Roma i 1996 har det ikke skjedd store endringer, til tross for politiske løfter om å halvere antall sultende innen 2015.

Hva gjør Norge? I 2002-2004 var Norge en sentral aktør i utarbeidelsen av FAOs retningslinjer for retten til mat. Tilgang til jord er her et viktig tiltak. Norske myndigheter valgte imidlertid nylig å ikke delta på ICARRD i Brasil. Denne landbruks reformskonferansen bygger videre på retningslinjene og prosessene i FAO for å bekjempe sult. FIAN Norge og andre organisasjoner i Forum for Utvikling og Miljø oppfordret ved flere anledninger norske myndigheter til å delta. Dette fordi konferansen var en arena for å lære mer om fattiges krav til land, territorium og verdighet. I Soria Moria-erklæringen ønsker regjeringen å styrke FN. FN styrkes blant annet gjennom deltagelse. Å ikke delta på ICARRD står dermed i motsetning til regjeringens uttalte intensjoner.

I september, ti år etter FAOs matvaretoppmøte, skal stater og sivile samfunn igjen diskutere fattigdomsbekjempelse. Ett av tre sentrale temaer vil være landbruksreformer og oppfølging av ICARRD. FIAN oppfordrer norske myndigheter til å benytte anledningen til å fremme en politikk som ivaretar fattiges krav til å kunne brødfø seg selv.

India

I India har de ulike delstatene selvstendige lover om hvem som kan eie og dyrke jorda. I delstaten Uttar Pradesh har man siden 1960 hatt en lov som setter et øvre tak på hvor stort landareal en enkelt person kan eie (Land Ceiling Act).

Urfolks rettigheter i Uttar Pradesh er avhengige av om det bor mange nok av folkegruppen i delstaten. Kol-folket bor både i Uttar Pradesh og i nabostaten, Madya Pradesh. I Madya Pradesh er de anerkjente som *adivasi*, som betyr urfolk. Samme status får de ikke av myndighetene i Uttar Pradesh, fordi de er for få. De har dermed færre rettigheter til å sikre retten til mat gjennom beiting og høsting i skogene.

Flere jordeiere har eiendommer som er langt større enn det loven tilsier. Ofte bruker eliten makt til å jage kasteløse og urfolk vekk fra jorda de dyrker. Det skjer ved trusler, svindel, vold, husbrenning og mord. Det å miste jorda fører folk ut i mer graverende fattigdom, noen ganger med døden til følge.

IPC i aksjon

Filippinene

I 1988 vedtok filippinske myndigheter loven om omfattende landbruksreformer (CARL). I følge loven skal jord omfordes fra godseiere til fattige som gjør krav på landrettigheter, også jord som i dag aktivt er i bruk. Jorda som overdras må kjøpes, og den filippinske statlige landsbanken tilbyr 30-årige nedbetalingsavtaler.

For leilendinger har det likevel vist seg å være svært vanskelig å benytte loven for å komme ut av den føydale relasjonen de har til store og mektige godseiere. I stedet for å betale 60-80% av kokosnøttavlingen til godseieren, har mange av leilendingene på Bondoc-halvøya søkt om å få kjøpe land. I følge CARL skal de kunne kjøpe jorda de dyrker og betale den ned med 25% av avlingen i 30 år. Godseierne i området har stor politisk makt og har aktivt motarbeidet loven i snart 20 år. Leilendinger som krever sine rettigheter blir motarbeidet av både godseier og marxistbevegelsens væpnede styrker. Marxistene anser ikke CARL som radikal nok til å støtte den. Derfor blir folk ofre for denne historisk sett underlige "alliansen" mellom kapitalisten og marxisten. Å kriminalisere de som bruker loven er en utbredt taktikk. Flere hundre er i dag fengslet eller venter på å få sin sak behandlet i rettsvesenet. Andre blir drept. En av dem er Enrico Cabanit, tidligere styremedlem av FIAN Filippinene. Les mer om han i den vedlagte brevaksjonen. Send gjerne brev!

Oppdatert: 5. juli ble bonden Edwin Carreon skutt og drept av maskerte menn på motorsykel foran huset sitt i Pamgana. Dødsfallet har flere likhetstrekk med de 15 andre drapene som FIAN Filippinene og andre organisasjoner har dokumentert gjennom en internasjonal "fact finding mission" juni 2006. Daglig leder i FIAN Norge, Kristin Kjæret, var en av deltakerne. Rapporten kan lastes ned fra www.fian.org (engelsk).

VANN ER EN MENNESKERETTIGHET – OGSÅ UNDER OKKUPASJON

Ifølge FN er retten til vann er en forutsetning for å realisere andre menneskerettigheter. I den palestinske landsbyen Jayyous nord på Vestbredden har alle seks grunnvannsbrønnene havnet på israelsk side av muren.

Av Veslemøy Ask, FIAN Minstelønn

Muren i Jayyous kom i 2003 i form av en 40 meter bred barriere seks kilometer inn på palestinsk område fra den såkalte "grønne linja". Tidligere var landsbyen selvforsynt med vann, men nå har 75 prosent av vannressursene – og nesten en like stor andel av jorda – gått tapt bak muren. Dette er dramatisk for en landsby der det hovedsakelig bor bønder. Jayyous får 90 prosent av sine inntekter gjennom jordbruksprodukter. Over hundre drivhus og tusenvis av oliventrær og frukttrær befinner seg nå på andre siden av muren, i tillegg til de seks brønnene.

Som et resultat av muren må innbyggerne i Jayyous nå kjøpe vannforsyninger fra nabolandsbyen Azzun. Vannkilden der skal forsyne mange palestinere, så innbyggerne fra Jayyous har kun tillatelse til tappe vann fra brønnen i to timer hver tredje dag. Dette skal fylle vanntankene til de 3200 innbyggerne i Jayyous. Situasjonen er sårbar og flere familier i Jayyous har etablert et system for å samle regnvann for å spe på vannbeholdningen.

Den lokale vanningeniøren Abdul Latif Khaled jobber ved Palestine Hydrology Group. Han mener kvaliteten på vannet fra Azzun er langt dårligere enn det som tidligere kom fra Jayyous' egne brønner. Samtidig er det både dyrt og tidkrevende å frakte vannet i tankbiler til Jayyous. "Tapte vannkilder og jordbruksområder har forringet hele økosystemet i landsbyen, og det ødelegger folks mulighet til å livnære seg av egne ressurser, sier Khaled. Han forteller at i fjor høst var kontrollposten ved muren stengt i fire uker. Alle bøndene ble da nektet tilgang til jordbruksområdene sine. Uten mulighet til å vanne og dyrke markene ble resultatet at 15000 sitrustrær i området døde.

Jayyous er ikke alene om å være hardt rammet av muren. Den er bygget over det palestinske grunnvannsbassenget og skaffer Israel kontroll over fruktbar jord og verdifulle vannressurser. Allerede etter at de første 15 milene av muren var bygget nord på Vestbredden, favnet murens trasé 36 palestinske grunnvannsbrønner. Ifølge Khaled vil hele 90 prosent av tilgjengelig vann på Vestbredden vil være under israelsk kontroll når muren er ferdig bygget. Jeff Halper, sosialantropolog ved Ben Gurion Universitetet i Negev, hevder at mer enn 80 prosent av vannressursene på Vestbredden allerede går til Israel og israelske bosettinger.

"Follow your dreams"

Like ved Jayyous ligger den israelske bosettingen Zufim. Den ble bygget i 1989 og har i dag omlag 2500 innbyggere. For å bygge den ulovlige bosettingen har så langt 1800 mål jord fra Jayyous blitt konfiskert av okkupasjonsmakten. Tusenvis av oliventrær har blitt rykket opp med roten. I fjor ble 117 nye oliventrær fjernet for å gjøre klart til en ny bosetting med 1000 nye hus. Bosettingen Zufim North er under planlegging. På veien som leder dit står det et skilt som oppfordrer forbigående til å følge sine drømmer. Under tittelen "Follow your dreams" tilbys det flotte villaer for israelere, med eget svømmebasseng for varme sommerdager.

Internasjonale forpliktelser

Hvordan vannressurser skal fordeles mellom folk og stater, er ikke opp til myndigheter alene. Dette reguleres av internasjonale konvensjoner, og Israel har blant annet forpliktelser på bakgrunn av at de deler vannkilder med palestinerne. I tillegg finnes det et eget juridisk regelverk som gjelder okkupasjonsmakter.

Ifølge artikkel 55 av Haag-konvensjonene (1907), kan en okkupasjonsmakt ikke benytte seg ubegrenset av vannressursene som finnes i det okkuperte området. Vannuttaket skal begrenses til militære behov og formål. Den store mengden grunnvannstilførsel til bosettingene i de okkuperte områdene er ikke i tråd med disse kriteriene, og bryter dermed artikkel 55.

I tillegg forbyr den fjerde Genevekonvensjonen, artikkel 27 (1949), en okkupasjonsmakt å diskriminere og forskjellsbehandle befolkningen i de okkuperte områdene. I de okkuperte palestinske områdene er mengden av vanntilførsel til bosettingene adskillig større enn til de palestinske byene og landsbyene i nærheten. Samtidig mottar bosettingene regelmessig og tilstrekkelig vann gjennom hele året, i motsetning til mange palestinske byer. Denne diskrimineringen er særlig påfallende om sommeren når vanntilførselen til palestinere i enkelte områder reduseres for å møte det økende kravet til vann fra bosettinger som forbruker av samme vannledningene.

Artikkel 43 av Haag-konvensjonene forbyr en okkupasjonsmakt å forandre lovgivningen i området den okkuperer. De militære ordrene Israel utstedte når det gjelder vann, har ifølge den israelske menneskerettighetsorganisasjonen B'tselem forandret de juridiske og institusjonelle strukturene i vannsektoren dramatisk i de okkuperte områdene. Vannressursene har blitt integrert i Israels juridiske og byråkratiske system, og dette hindrer palestinerne fra å utvikle egne ressurser på området. For eksempel har ikke palestinerne hatt lov til å bore nye brønner på Vestbredden siden 1967.

Vann – en menneskerett

I tillegg til det internasjonale regelverket som er utarbeidet for å beskytte mennesker i krig og konflikt, gjelder et sett av menneskerettighetskonvensjoner uavhengig av politisk og humanitær situasjon i et land. Dette er rettigheter et menneske skal ha – i kraft av å være menneske – og det regulerer forholdet mellom stater og individer. Retten til vann er en del av dette internasjonale regelverket.

FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter slo fast i Generell kommentar nummer 15 av 2002 at retten til vann er en forutsetning for å kunne realisere alle andre menneskerettigheter. Retten til vann er en rettighet som er uadskillelig knyttet til for eksempel retten til mat og helse, samt til retten til en tilfredsstillende levestandard.

Grunnleggende prinsipper i internasjonale menneskerettighetsdokumenter generelt er deltagelse og ikke-diskriminering. Det er vanskelig å se at menneskene i Jayyous får oppfylt noen av disse rettighetene. Eller, sagt på en annen måte, Israel oppfyller ikke sine forpliktelser i henhold til folkeretten. For innbyggerne i Jayyous betyr dette at de ennå ikke kan følge *sin* drøm; kontroll over egne ressurser.

*Kart og foto: Palestinian Grassroots
Anti Apartheid Wall Campaign*

RETTE TIL MAT FOR

Retten til mat er en viktig strategi i kampen for å bekjempe sult. Men er den i stand til å møte behovene til sårbare grupper som pastoralister?

Av Veslemøy Ask, FIAN Minstelønn

Pastoralister er bønder som hovedsaklig lever av husdyrhold. Det er store forskjeller mellom ulike pastoralist-grupper; noen bor ett sted hele livet, mens andre lever en nomadisk tilværelse hvor de flytter fra sted til sted avhengig av årstiden.

Mobilitet som overlevelsesstrategi

De mest mobile er de som bor i områder med ørken eller mye tørke, hvor de beveger seg på jakt etter beitemarker og vann. Disse pastoralistene har utviklet en unik evne til å overleve under ekstremt harde forhold. Likevel trues pastoralistenes matsikkerhet blant annet av befolkningsvekst, sykdom blant dyrene og voldelige konflikter. Og siden de ikke har noe alternativt næringsgrunnlag utenom husdyrhold, lever de under svært usikre og sårbare forhold.

Dette er beskrivende for pastoralistenes situasjon i Afar-provinsen i Etiopia, hvor mange lever - både økologisk og politisk - under marginale forhold. Det er viktig å merke seg at samtidig som mobilitet er en viktig overlevelsesstrategi, er det også en kilde til konflikt ovenfor myndigheter og lokalbefolkning. For myndigheter som gjerne ønsker at innbyggerne skal bo på ett sted med postkasse og fast adresse, synes denne nomadiske tilværelsen å være dårlig tilpasset den moderne stat.

Tilgang til land

Tilgang til land er den største utfordringen for pastoralister. Knappe ressurser, i kombinasjon med fattigdom og sosial ulikhet, skaper en voldsom kamp om landområder. Og uten tilgang til de viktige landområdene vil ikke dyrene overleve periodene med tørke. Tilgang til land er et tema som er inkludert i De frivillige retningslinjene (The Voluntary Guidelines, artikkel 8.1). De frivillige retningslinjene ble vedtatt i 2004 etter forhandlinger blant de involverte statene. Det er et viktig internasjonalt dokument som utdyper og fortolker retten til mat, og gir konkrete retningslinjer til stater om hvordan de skal lykkes med å implementere retten til mat.

De frivillige retningslinjene går langt med hensyn til å sikre retten til land for pastoralister. Her knyttes tilgang til land sammen med matsikkerhet, og

videre forplikter statene seg til å gi pastoralister tilgang til produktive ressurser som land. I tillegg erkjenner De frivillige retningslinjene at enhver nasjonal strategi for å bekjempe sult må ta utgangspunkt i en grundig analyse av årsakene til at det oppstår. På denne måten vil regelverk og politiske beslutninger bli nøye vurdert - også med hensyn til pastoralister og tilgang til land.

Generell Kommentar 12 slår også fast at tilgang til land er av stor betydning for å skape matsikkerhet, spesielt i forhold til urbefolkning (paragraf 13). Generell Kommentar gjenspeiler tolkningen av artikkel 11 om retten til mat i Konvensjonen om Økonomiske, Sosiale og Kulturelle Rettigheter (ØSK-konvensjonen) som gitt av FN's komité av samme navn.

Tradisjonell mat

Matkultur er viktig for å kunne utrykke sin identitet og kulturelle tilhørighet. Spesielt gjelder dette tradisjonelle samfunn som produserer og høster store deler av sin egen føde. Mat kan dermed ikke skilles fra pastoralistenes kulturelle liv som helhet. Selv om FNs Generelle kommentar nr. 12 slår fast at mat skal være "kulturelt akseptabel", er retten til tradisjonell mat likevel et lite utviklet begrep innenfor retten til mat. Et land som har ratifisert ØSK-konvensjonen kan hevde at en gitt politikk som forhindrer pastoralistene i å leve tradisjonelt ikke er i strid med retten til mat dersom de for eksempel blir gitt et alternativ levebrød.

Selv om retten til kultur, retten til mat og miljørettigheter foreløpig er dårlig stadfestet og utviklet, betyr ikke det at disse rettighetene skal bli oversett. Økonomiske, sosiale, kulturelle og minoriteters rettigheter blir stadig utdypet og tolket. Forståelsen av retten til mat for pastoralister er dermed under stadig utvikling, og eksisterende menneskerettighetsinstrument åpner for nye muligheter til å styrke pastoralisters kulturelle rettigheter.

Foto: Christoffer Ringnes Klyøve

PASTORALISTER I ETIOPIA

Voss Vandrarheim

Voss Vandrarheim finn du ved Vangsvatnet, i gangavstand til Voss Stasjon og gondolbana. Me tilbyr enkel og rimeleg overnatting i naturskjöne omgjevnader.

Frokostbuffet med økologiske matvarer frå Finnegarden er inkludert i romprisen.

Alle rom har eige bad/toalett. I fellesareala finn du mellom anna kafe, peisestove, badstove og ein flott terrasse med utsikt mot Vangsvatnet og dei kringliggande fjella. Me har lokaler for møter og kurser med trådløst internet.

Eit berekraftig alternativ for møter og konferanser

Kontakt oss gjerne! Tlf: 5651 2017 epost: booking@vosshostel.com www.vosshostel.com

RETTE TIL MAT – MER ENN SUPPEKJØKKEN

Av Margot Igland Skarpeteig, organisasjonsrevisor i FIAN internasjonalt

I begrepsverden florerer det av definisjoner på 'retten til mat'. Ofte ser vi at diskusjoner om retten til mat blir identiske med "grunnleggende behov"-debattene, med én forskjell: at man bruker menneskerettighets terminologi for å beskrive menneskers elementære behov. Men om man gir "realisering av retten til mat" samme betydning som "tilfredsstillelse av behovet for mat", blander man sammen menneskerettighetene med menneskelige behov. Å definere «realisering av rettigheter» som at man *nyter statusen menneskerettighetene gir* strider imot enhver fornuftig tolkning av juridisk terminologi.

Ved en slik definisjon er enkeltmenneskene ikke *berettiget* til å kunne brødfø seg selv. Det eneste som blir av betydning er *målet*: tilfredsstillelse av behovet for å spise seg mett. Det blir i et slikt perspektiv irrelevant om menneskets verdighet og mulighet til å kreve sine rettigheter blir respektert. Enkeltindividet blir fratatt ansvar og selvbestemmelse overfor stat og andre maktthavere.

"Grunnleggende behov"-tilnærmingen til retten til mat er tett knyttet til en ovenfra-og-ned-tilnærming til utvikling, med en fare for at stater og deres organisasjoner tar menneskerettighetene ut av hendene på individene og marginaliserte grupper. Med en slik tolkning av termen kan ethvert regime proklamere at de respekterer, beskytter og bistår retten til mat.

De reduserer rettigheten ganske enkelt til å være programfestede erklæringer om hva staten har som hensikt å oppfylle av grunnleggende behov. Undertrykking, utbytting og marginalisering kan dermed legitimeres ved at myndighetene samtidig har sikret tilgang til mat for alle gjennom suppestasjoner, rasjoneringskort og matrasjoner. *Kaloriinntaket* er da gjerne det eneste som vurderes når myndighetene gjør opp status, og ikke hvorvidt maten er kulturelt og kvalitetsmessig god og riktig, og heller ikke hvorvidt folks behov for verdighet og visshet om at man også kan få mat i morgen og overmorgen er tilfredsstillt.

Når man snakker om retten til mat er det selvfølgelig legitimt å starte med problemet sult. Men samtidig er det viktig å være klar over at retten til mat betyr noe *mer* enn bare et minimum kaloriinntak og et fravær av

sult fra dag til dag. Mat må være tilgjengelig på en måte som ikke ødelegger menneskeverdet, ifølge paragraf 15, artikkel 11.1. i FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle menneskerettigheter (IKØSKR):

«Konvensjonspartene anerkjenner retten for enhver til en tilfredsstillende levestandard for seg selv og sin familie, herunder tilfredsstillende mat, klær og bolig, samt til stadig bedring av sine leveforhold. Konvensjonspartene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre virkeliggjørelse av denne rett [...]» (IKØSKR del III, art. 11.1).

Måten maten skaffes til veie på, altså hvordan man brødfør seg selv, er inkludert i konseptet. Det er *her* den grunnleggende forskjellen mellom de to tolkningene av retten til mat, «oppfyllelse av behovet for mat» og «retten til å brødfø seg selv», ligger. Når man er sulten, er *behovet* for mat ikke oppfylt. At man er sulten betyr imidlertid ikke at man har vært utsatt for et *menneskerettighetsbrudd*. Det er med andre ord ikke nok å se på om matvarebehovet er tilfredsstillt eller ikke.

Forskjellen mellom de to konseptene kommer tydeligere fram i konseptet "retten til helse". Hvis man er syk, betyr ikke det nødvendigvis at det foreligger brudd på retten til helse. Rettighetsbrudd er det først om staten ikke har bygget ut et helsevesen som er tilgjengelig for alle. Med hensyn til retten til mat er det svært vanlig at sult er et resultat av at statlige forpliktelser ikke oppfylles. Men ikke alltid. Kanskje går man på en slankekur, og er sulten av den grunn? Staten er forpliktet til å

innfri det som fremdeles mangler etter at hvert enkelt menneske selv har gjort sitt ytterste for å sikre at dets menneskerettigheter er virkeliggjort. Hvis man sulter fordi man slanker seg, behøver ikke staten gjøre noe. Sulter man fordi man har gjort alt som står i ens makt for å skaffe nok mat for seg og familien, men har likevel ikke nok til å spise seg mett, da har staten et ansvar. Dette fanges kun opp om man ikke bare bruker menneskerettighetsterminologien, men også tar utgangspunkt i menneskerettighetenes innhold. Noe av det fineste med menneskerettighetene er at de gir hvert enkelt menneske ansvar, verdighet og anerkjennelse. Det mestrer ikke samfunnsanalyser med utgangspunkt i grunnleggende behov-tenkning.

Foto: Mohan Dhanotharan.

MØTE MED EN VENN

Av Kristin Kjæret, daglig leder

I 2003 traff jeg en energisk og imponerende mann – Discoro Tejino Jr. Han høstet kokosnøtter i landsbyen San Vicente på Bondoc-halvøya i landsdelen Luzon på Filippinene. Hans liv og kamp for retten til mat har gjort et uutslettelig inntrykk på meg. Han påvirker meg til å handle, til å delta i hans kamp for rettferdighet. Hvorfor ble jeg så knyttet til en person som snakker et helt annet språk enn meg og som lever på den andre siden av jordkloden? Kan det forklares med spørsmålene han stilte oss?

Vi brukte 8 timer på å kjøre buss til landsbyen. Dagen etter brukte vi 3-4 timer på å gå oppover i fjellet for å treffe 13 evakuerte familier. Menn som var truet på livet både av den lokale godseieren, Uy-familien, og av marxistbevegelsens væpnede styrker. Kvinner som ikke hadde nok ris til å lage mat. Barn som ikke kunne gå på skole fordi skoleveien var blitt for farlig. Underveis begynte det å regne og stien ble forvandlet til gjørme. Vel fremme fikk vi deilig, fersk kokosnøttmelk. Vi intervjuet de evakuerte og fikk høre om sult, vold og mord. Om skjebner milevis fra min egen.

Oppi alt dette stod Tejino Jr. frem og spurte oss rett ut: "Hva gjør dere her? Hvordan kan dere hjelpe oss?"

Discoro Tejino Jr

Vil dere stå sammen med oss i ti år om det kreves?" De krevende spørsmålene traff meg. Som en bekreftelse av hva jeg tror på; menneskelig verdighet. Tejino Jr. ga meg et innblikk i sin virkelighet. Jeg fikk samtidig et ansvar om å forvalte kunnskapen og bruke den.

I juni 2006 traff jeg ham igjen i Manila. Det er godt å møte en venn, å vite at han lever og har fått to nye barn. Det gjør vondt å høre at han ikke kan høste kokosnøttene sine. At han ikke kan passe på jorda si, hindre at andre overtar den og tar hevd på den. Jorda som er hans sikkerhet, og en del av hans identitet. At han må leve i dekning med svært begrenset frihet, uten å kunne bevege seg fritt. At barna hans i store perioder ikke får gå på skole.

Likevel, det å møte ham igjen var stort. Det var spesielt for oss begge når han så bilder av maleriet Astrid Solgaard har malt av ham, og når han fikk høre diktet hun har skrevet om ham oversatt fra norsk via engelsk til tagalog. Jeg viste bilder fra innsamling av underskrifter på Blindern med krav om at han og de andre leilendingene på Bondoc-halvøya må få sikker tilgang til jorda. Han sa: "Mitt hjerte er blitt større". Jeg tenkte: "Vi har klart å forvalte historien hans på en god måte".

Underskrifter på bøtner innsamlet på Blindern

*Foto over: Kristin Kjæret
Foto under: Jennifer Franco*

FIANs

For å spille: Riv ut og send inn brevaksjonen (midtsidene av magasinet).

21. mai 2004: Dom i kanadisk høysterett sier at du (Percy Schmeiser) har brutt Monsanto's patentrettigheter ved at vinden(!) har ført patentert GMO-planter til åkeren din. Sju års Monsanto-kamp fortsetter i din erstatningssak mot Monsanto pga. patent-forurensning de har påført jorda di. Rykk to felt tilbake.

EU betaler Marokko €114.000 for å fiske ved kysten av Marokko og okkuperte(!) Vest-Sahara. EU lager dermed skandale overfor folket i Vest-Sahara og tar levebrødet til lokale morakkanske fiskere. Flytt to felter tilbake.

Coca Cola tok grunnvannet og forurenset i Plachimada i delstaten Kerela, India. I 2005 demonstrerte du og presset Cola til å følge bestemmelsene om maksimalt vannuttak. Glad over foreløpig seier rykker du fram fire felter.

Du er indianer på 70-tallet i byen Córrego do Ouro i Brasil. Byen jevnes med jorden av Aracruz Celulose som er deleid av kongens svoger Erling Lorentzen. Stå over to omganger for å finne nytt hjemsted.

Er brevaksjonen fra magasinet du spiller på sendt i posten? Hvis ikke må du flytte brikken tilbake til start.

Du ble tvangsflyttet fra Ahafo, Ghana da Newmount med støtte fra Verdensbanken (via IFC) startet gruvedrift. IFC skryter av prosjektet pga. gode miljømessige og sosiale forhold. Men tilgang til matjord og rent vann ble ikke ivarettatt. Prosjektet har gitt nødvendig sult i Asutifi-distriktet. Flytt tre felter tilbake.

Start

BREVAKSJON

FIAN Norge
Grensen 9A
0159 Oslo

22 42 32 11

post@fian.no
www.fian.no

0530.30.01443

RIV UT!

FILIPPINENE: DRAP PÅ BONDELEDER I BYEN PANABO I DAVAO DEL NORTE, MINDANAO

Den 24. april kl.18 ble den kjente bondelederen Enrico Cabanit brutalt myrdet av to maskerte menn på et utendørsmarked i byen Panabo på Filippinene. Han ble skutt fire ganger i hodet og døde på stedet. Datteren hans, Daffodil, ble såret i brystet, og tilstanden er ennå kritisk. Enrico Cabanit drev kampanjer for jordomfordeling til jordløse bønder etter det omfattende jordreformsprogrammet (CARP). Blant andre kjempet han mot innflytelsesrike jordeiere som Antonio Floirendo i Mindanao. Drapet på Cabanit er det fjerde i rekken av liknende drap den siste tiden. Alle har sannsynligvis skjedd på grunn av ledernes deltakelse i kampanjer for landbruksreform, noe som har skapt sinne blant store jordeiere. Rico Adeva ble drept den 15. april og Porfirio Maglasang ble drept den 22. april i år, begge i Negros Occidental. En tredje, Vicente Denila, ble drept i Negros Oriental den 27. mars.

En internasjonal hasteaksjon er påkrevd for å sette en stopper for drapene på talsmennene for landbrukssreformen. Vi håper du er villig til å skrive et brev til presidenten på Filippinene og be henne om hun umiddelbart skal sette i gang en etterforskning av saken, slik at drapsmennene og deres oppdragsgivere kan identifiseres og straffes.

Bakgrunn

I henhold landbruksreformen på Filippinene skal statens jordbrukseiendommer og enkelte private eiendommer fordeles blant leilendinger og jordløse slik at deres rett til mat blir innfridd. Landbruksreformprogrammet ble iverksatt i 1988, men ennå er bare 60% av jorda blitt omfordelt, og store eiendommer som eies av innflytelsesrike jordeiere er ennå ikke rørt.

Enrico Cabanit var leder for WEARBAL, en interesseorganisasjon for arbeidstakere som berøres av landbruksreformen. Dette er en av de organisasjonene i Davao del Norte som har utøvet press på Departementet for landbruksreform (DAR) for at de skal inkludere alle eiendommene til Antonio Floirendo i landbruksreformprogrammet. På grunn av nære personlige og politiske bånd til høytstående myndighetspersoner siden President Carlos Garcia på 50-tallet har Floirendo-familien skaffet seg store jordbrukseiendommer der de i dag eier og driver fire plantasjer på over 7000 hektar jord.

Enrico Cabanit hadde tidligere arbeidet på en av Floirendo-plantasjene. Han hadde tatt initiativ til flere samtaler med DAR og med vellykket resultat insistert på at CARP skulle iverksettes. Nylig hadde DAR sagt seg enig i å se nærmere på jordløse bønders forespørsler om omfordeling av Floirendo-jord. De hadde også sagt seg villig til å foreta en inspeksjon av en av Floirendo-eiendommene.

Enrico Cabanit var også generalsekretær for UNORKA som er en landsomfattende paraplyorganisasjon for selvstendige bondeorganisasjoner på Filippinene. UNORKA er den største bondebevegelsen som kjemper for jordreform på Filippinene. Cabanit var også styremedlem av FIAN Filippinene. FIAN har hatt enormt stort utbytte av hans arbeid for å styrke jordløses rettigheter samt hans personlige engasjement i arbeidet for retten til mat.

Filippinene har signert FNs verdenserklæring for menneskerettigheter, og landet har ratifisert de viktigste internasjonale menneskerettighetskonvensjonene, blant andre Konvensjonen for sivile og politiske rettigheter (ICCPR) og Konvensjonen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ICESCR). Landet er derfor forpliktet ifølge internasjonal lov til å beskytte enhver borger og til å sikre at deres rett til mat blir innfridd. Denne forpliktelsen omfatter reform av jordbrukssystemer i følge artikkel 11.2 i ICESCR.

Siste dato for hasteaksjonen er 31. august 2006.

Postlegg eller faks brevet til følgende adresser:

Adressat:

Her Excellency Gloria Macapagal-Arroyo
Office of the President
Malacanang Palace Compound,
New Executive Building,
JP Rizal Street, San Miguel
Manila, Philippines
Fax: +63-28323793

Kopi til :

Hon. Nasser C. Pangandaman
Secretary
Department of Agrarian Reform
Elliptical Road, Diliman,
Quezon City, Philippines
Fax: +63-29293088

og:

UNORKA Pilipinas
c/o PEACE Foundation
262 15th Avenue
Cubao, Quezon City
Philippines
Fax: +632 4389762

Vennligst gi FIAN Norge beskjed om eventuelle svar fra myndighetene.

Her Excellency Gloria Macapagal-Arroyo
Office of the President
Malacanang Palace Compound,
New Executive Building,
JP Rizal Street, San Miguel
Manila, Philippines
Fax: +63-28323793

Dear Mrs. President,

Recently I received information regarding the assassination of a prominent peasant leader, Mr. Enrico Cabanit by two armed men in the evening of 24th of April in an open market of Panabo, Davao del Norte. Mr. Cabanit was shot four times in his head and died on the spot, while his daughter who was accompanying him was wounded in her chest and her condition is currently very critical.

Mr. Cabanit was the Chair of the WADECOR Employees Agrarian Reform Beneficiaries Association, Inc. (WEARBAI) as well as the Secretary General of UNORKA, National Coordination of Autonomous Local Rural People's Organizations. In his functions, Mr. Cabanit has been calling for redistribution of land to landless peasants, and for placing all the landholdings of Mr. Antonio Floirendo under agrarian reform. Recently, Mr. Cabanit has successfully held dialogues with the Department of Agrarian Reform (DAR), in which the DAR promised to look into petitions for land redistribution in the Floirendo landholdings submitted by landless peasants and to conduct an ocular inspection in one of the properties of Mr. Floirendo.

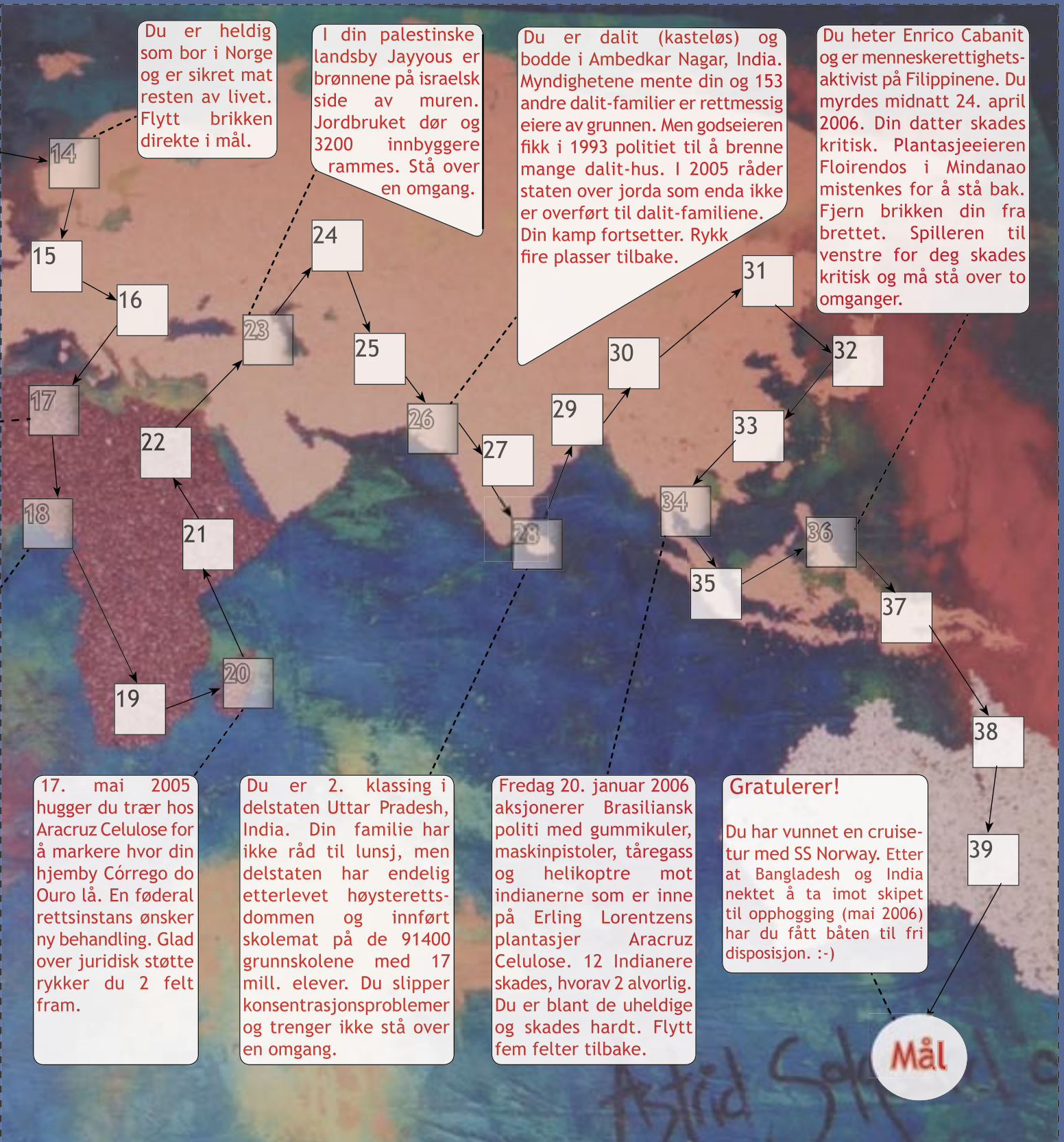
The assassination of Mr. Cabanit is not an isolated case. Three peasant leaders in Negros Island (Rivo Adeva, Porfirio Maglasang and Vicente Denila) were shot in the past weeks. These attacks were most probably linked to their commitment for agrarian reform. The Philippines is a signatory to the Universal Declaration of Human Rights as well as a state party to major international human rights treaties, such as the International Covenant on Political and Civil Rights and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, which includes the human right to food and the state obligation to reform agrarian systems for the effective implementation of this right. I would like to ask you, Mrs. President, to:

- conduct a thorough investigation to identify and punish the killers and their mandators ;
- mandate the Department of Agrarian Reform (DAR) and other involved agencies to fast-track resolution of land cases submitted before them by farmers' organizations, particularly by the Pambansang Ugnayan ng mga Lokal na Organisasyon sa Kanayunan (UNORKA);
- fully implement the Comprehensive Agrarian Reform Program on the remaining large landholdings and provide landless peasants with access to land to feed themselves.

Sincerely,

VERDEN

Finne brikker til deg og dine medspillere. La terningen rulle etter tur og følg anvisningene i tekstboksene. Virkeligheten vil trenge seg på...

Norske selskaper i utlandet

Av Cecilie Haare, FIAN Minstelønn

Mange norske selskaper driver industrivirksomhet og produksjon utenfor Norges grenser. Disse selskapene kjemper om tilgang til de samme ressursene som sårbare lokale grupper er avhengige av. Dette kan være ressurser som jord, vann eller fisk.

Chilenske arbeidsrettigheter

Cermaq-gruppen, med tidligere finansminister Sigbjørn Johnsen som styreleder, er blant verdens ledende på lakseoppdrett og fiskefôr. Det norske nærings- og handelsdepartementet eier over 30 % av aksjene i Cermaq-gruppen, som eier selskaper i Canada, Skottland og Chile.

Cermaq-gruppen eier blant annet firmaet Mainstream i Chile. På slutten av 2004 hadde selskapet rundt 3000 ansatte og 1000 av dem jobbet i Chile. På Mainstreams fabrikk i Port Montt har de ansatte forsøkt å fagorganisere seg, men har møtt stor motstand fra ledelsen. Arbeidere som har fagorganisert seg er blitt oppsagt eller forflyttet. Sammenlignet med tilsvarende selskaper i landet har Mainstream, hatt den laveste prosenten fagorganiserte. Det er dessuten en unormalt høy ulykkes- og dødsprosent blant de ansatte dykkerne. På grunn av disse forholdene har Mainstream i Chile blitt sterkt kritisert av det chilenske arbeidstilsynet.

Nøkternhet

Sigbjørn Johnsen maner til nøkternhet. Man kan spørre seg for hvem? I februar 2006 sendte selskapet ut en pressemelding for å offentliggjøre at de har tjent mer penger enn noensinne. Samtidig fører deres bedriftskultur til at chilenske arbeidere utsettes for en uholdbar arbeidssituasjon uten tilstrekkelig lønn til å forsørge seg selv og familien.¹

Norske myndigheters ansvar

Omkring 40 % av de børsnoterte norske selskapene er helt eller delvis statseide. Norske myndigheter har store muligheter til å komme med retningslinjer for overholdelse av menneskerettighets-forpliktelsene. Norske statseide selskaper burde være gode eksempler når det gjelder etterlevelse og fremme av menneskerettighetene. Cermaq er dessverre et meget dårlig eksempel. Vi kan nevne at et annet norsk

selskap, Fjord Sea Food, har skrevet under en avtale med LO om at de skal akseptere chilenske arbeideres rettigheter. Cermaq nekter dette.

Vannkraft i Laos

Den norske stat ga i 2005 støtte til en kontroversiell damutbygging i Laos, det såkalte Nam Theun 2. Norge støttet prosjektet ved avstemningen i Verdensbanken og ved å gi eksportstøtte til bedrifter som ønsker å selge sine installasjoner.

Nam Theun 2 er det første store damprosjektet som Verdensbanken har støttet på mange år og det største og mest kontroversielle prosjektet hittil i Laos.

Dammen skal bygges 250 kilometer sør for Vientiane i Nam Theun. Den 50 meter høye dammen vil føre til at mer enn 6000 mennesker blir forflyttet. Den vil dessuten ha dramatiske konsekvenser for ca. 100 000 mennesker som bor nedenfor dammen, langs Xe Bang Fai-elva, hvor anslagene sier at fiskefangsten vil bli redusert med 40-60 %. Fiske er sammen med risdyrking befolkningens viktigste overlevelsesgrunnlag.

Nam Theun 2-prosjektet er kritisert av det sivile samfunn for ikke å ha fulgt de strategiske prioriteringene som kom frem i rapporten fra World Commission on Dams som ble etablert av Verdensbanken selv. Det sivile samfunns inntrykk er at det i stor grad fokuseres på næringsinteresser fremfor prosjektets påvirkning på berørte samfunn. Det har blitt gjort flere konsekvensutredninger enn noen gang, men en sammenligning av prosjektets overensstemmelse med World Commission on Dams strategiske prioriteringer viser

at prosjektet er i strid med seks av syv anbefalinger som er satt. I tillegg vurderes prosjektet som udemokratisk fordi befolkningen ikke har fått mulighet til å avgjøre hvorvidt de ønsker utbyggingen. Det mangler dessuten en sikker plan for de landsbyene som må flyttes. Jorda de er tildelt egner seg ikke til dyrking av ris.

Verdensbankens støtte til Nam Theun 2 viser det den ikke har tatt lærdom av tidligere feiltrinn. Norge bør ikke støtte denne typen prosjekter hvor de berørte ikke gis en tilstrekkelig kompensasjon slik at retten til mat er sikret.

I de tilfeller hvor norske myndigheter bidrar med eksportstøtte kan regjeringen ansvarliggjøres.

Eksportkreditt

Eksportkredittbyråer brukes for å investere i risikofylte og kontroversielle prosjekter i land i Sør. Finansiell støtte til norske bedrifter bør sjekkes nøye slik at de ikke bryter med våre utenom-territorielle menneskerettighetsforpliktelser. Det norske kredittbyrået Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) nevner for eksempel ikke World Commission on Dams i sin miljøpolitikk. Ved å fremme norske investeringer bidras det derfor i dag til prosjekter som har store sosiale og miljømessige konsekvenser.

For norske selskaper i utlandet bør det gjøres en vurdering av påvirkning på menneskerettighets-situasjonen før en søknad om støtte innvilges. Faktum er at dersom Nam Theun 2-prosjektet skulle mislykkes og gå med underskudd, er det til syvende og sist Laos som blir sittende igjen med regningen.

Norge er i henhold til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter forpliktet til å respektere menneskerettighetene og til i tilstrekkelig grad å regulere private norske aktører. I de tilfeller hvor norske myndigheter bidrar med eksportstøtte kan regjeringen ansvarliggjøres.

Norsk bistand

Norges holdning og virkemidler ved damutbygginger er særlig viktig å ta opp til vurdering i dag når regjeringen ønsker å øke bistanden betraktelig innen vannkraft. Det må sikres at berørte grupper får tilstrekkelig kompensasjon og at retten til mat sikres ved bygging av dammer og andre store infrastruktur prosjekter.

Dersom norske selskaper bryter norsk lovgivning, besøkslandetslovgivning og/eller menneskerettighetene er dette forhold den norske stat bør stilles til ansvar for. Regjeringen må sikre at norske bedrifters investeringer er i tråd med våre menneskerettighetsforpliktelser.

1) For videre lesning se Dagbladet Magasinet, www.dagbladet.no/magasinet/2003/06/28/372317.html. Norsk lakseindustri i Chile ble også omtalt i Ny Tid 24.-30. mars 2006.

2) World Commission on Dams, 2000. Dams and Development. A New Framework for Decision-Making. The Report of the World Commission on Dams: www.dams.org/report/

Foto: Trond Sæbø Skarpeteig

FORGJENGELIG BILLEDKUNST

OSLO (HBS) Etter fire timer og ti minutter skal kunstverket ødelegges. Performancekunstneren Astrid Solgaard har møysommelig laget et verdenskart på 3×6 meter med linser og bønner i forskjellige farger. Bildet får stå i ti minutter før bønnene og linsene igjen bare er basismat.

Tekst og foto: Elisabeth Ng Langdal

I en verden der kjappe svar og raske løsninger skal være med på å løse alt, har kunstneren Astrid Solgaard valgt enn annen innfallsvinkel for å rette søkelyset mot den skjeve fordelingen mellom nord og sør. Et visuelt språk som treffer folk midt i hjertet. Ved å investere sin tid sammen med tilskuerene skaper Solgaard en tidslomme der forbipasserende selv velger hvor deltagende de skal være.

Retten til mat

Temaet er retten til mat, eller mer presist, retten til å kunne ha et levebrød som gir nok inntekt til å kunne brødfø seg selv og familien. En selvfølge for mange, men rundt omkring i verden er det tusenvis av mennesker som lever steder der myndigheter eller multinasjonale selskaper har laget rammebetingelser for vanlige folk. Rammebetingelser som er slik at uansett hvor mye man jobber, så er det ikke mulig å få nok til mat til seg selv og familien.

Bildet av verdenskartet og ansiktet til en filippinsk småbonde setter direkte fokus på problemstillingen. Når Astrid bruker linser og bønner spiller hun også på at den skjeve fordelingen av verdens ressurser.

– Det er ressurser nok til å brødfø hele verdens befolkning. Dersom flere spiser mer basismat som bønner, linser, ris, poteter eller mais og mindre kjøtt ville ingen behøve å sulte. Det beste hadde vært om alle kunne brødfø seg selv, ha jordstykker som var store nok eller nok inntekter til å leve av. Men her må vi arbeide politisk og legge press på myndigheter, lokalt og internasjonalt. Det er dette FIAN ønsker å opplyse om og jeg opplyser på min måte. Sammen frungerer vi bra.

Forgjengelighet i arbeidet

Sammen med den internasjonale menneskerettighetsorganisasjonen FIAN engasjerer Astrid seg sakte, men sikkert. Arbeidet med å iverksette FNs charter vedrørende økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, samt individets rett til mat er en langsom prosess.

– De fleste mennesker i verden synes livet sårbart og forgjengelig, at livet faktisk ikke kan styres. Det er noe av dette jeg ønsker å vise med min kunst, det er de færreste tingene som varer evig. Det er bare her i vesten at vi tror vi kan kontrollere både livet og omgivelsene, sier Astrid.

Linsene og bønnene som brukes i kunsten lagres i sine respektive kontrastfargede bøtter, slik at tilskuerne faktisk kan ta og føle på et forgjengelig kunstverk.

Reiste til India

I desember reiste Astrid til Uttar Pradesh i India, og i samarbeid med FIAN-India forsøkte Solgaard å sette fokus på den skjeve fordelingen som er spesielt tydelig blant de fattige i India.

– India er et av de landene der FIANS arbeid bærer mest frukter. Derfor er det viktig å synliggjøre de fattige og småbøndernes kår på en måte som når frem til alle, uavhengig om de kan skrive og lese, eller hvilken kaste de tilhører, forteller Solgaard.

Maleri av Astrid Solgaard

GJENNOMBRUDD FOR VEVERE I INDIA

Av Kristin Kjæret, daglig leder

FIAN har eksistert lenge i India, med seksjoner i Tamil Nadu, Karnataka, West Bengal og Uttar Pradesh. Nytt fra 2005 er at de har gått sammen under paraplyen FIAN India med kontor i New Deli samtidig som de har fått no nye underavdelinger.

FIAN India har arbeidet med å danne en tverrpolitisk sammenslutning av indiske parlamentarikere som møtes for å diskutere menneskerettighetsproblematikk. I juni i år hadde Sanjay K. Rai, Balbir Singh Tomar, Bipin Bihari og Awatar Singh Bahar et møte med Sonia Gandhi, leder for *Congress Party* for å diskutere den nye loven som er i anmarsj om nasjonal rett til arbeid for fattige som bor på landet (National Rural Employment Guarantee Act). Delegasjonen benyttet også denne anledningen til å snakke om andre saker FIAN jobber med.

Det gleder oss å kunne fortelle at Sonia Gandhi umiddelbart tok tak i løfter den indiske regjeringen tidligere har kommet med overfor vevere. I fjor hadde FIAN en langstrakt kampanje for å støtte vevere i Varanasi, Uttar Pradesh. De siste årene har det blitt

stadig vanskeligere for disse å få jobb. Til tross for at India har velferdsprogram som skal sikre retten til mat, har flere vevere omkommet på grunn av sult. Bunkar Adhikar Manh (Forum for vevernes rettigheter) har aksjonert overfor lokale myndigheter. I tillegg til de lokale aksjonene har FIAN sammen med andre organisasjoner lagt press på delstatsmyndighetene og de sentrale myndighetene i India, blant annet gjennom brevaksjoner høsten 2005. Møtet med Sonia Gandhi i juni førte til et stort gjennombrudd i denne saken. To dager etter møtet ba Sonia Gandhi Indias statsminister og andre ministre om å utarbeide en tiltaksplan for å sikre vevernes rett til mat, deriblant deres rett til å bli inkludert i velferdsprogram. Regjeringen har allerede gitt løfter om viktige tiltak. FIANs krav fører frem!

Se mer om FIANs aktiviteter i India på www.fian.no (engelsk). På baksiden av denne utgaven kan du lese en annen god nyhet fra FIAN i India.

Les om myndighetenes løfter i *The Hindu* (engelsk):
www.hindu.com/2006/06/29/stories/2006062901411300.htm

SVOLTEN ER UNØDVENDIG!

Av Olav Randen

Svolt er meir enn smerte i kroppen til den som ikkje får ete seg mett. Svolt er spedbarn som græt døgn gjennom, barn som får livsvarige skadar fordi motstandsapparat og livsenergi blir brote ned, drøymande barn framfor butikkvindauge, barn og vaksne i kamp med rotter og rovfuglar om matrestar på søppeldynger, kvinner med stadige abortar, vaksne med mentale skadar på grunn av jodmangel i barndommen eller svekka syn etter A-vitaminmangel, konflikthar i familie og lokalsamfunn om dei matrestane som er tilgjengelege, folk på vandring vekk frå heim og familie, og kortare levealder for alle som blir råka.

Svolt er meir endå. Det er folk som har opplevd familiemedlemmer eller venner miste livet eller bli varig svekt av svolt eller underernæring, og som etter det kan kome til å finne vegen inn i terrorisme eller sjølvmoordsbombing eller anna ytterleggående åtferd. Difor er det også slik at om vi skal førebyggje eller nedkjempe terrorisme, må vi analysere årsakene til at enkelte blir terroristar og fjerne desse.

Svolten ei ikkje-sak

Samanhengane er fleire. Svolt fører til folk på flukt, til miljøydeleggingar og til framtidige krigar, ikkje minst om vatn. Verdas helseorganisasjon WHO seier at å sikre folk mat er det viktigaste tiltaket mot AIDS. For svolt pressar folk på vandring og gjer at dei tek sjansar dei elles ikkje ville ha teke.

851 millionar menneske, ein av sju på kloden altså, eller nesten 200 gonger så mange som innbyggjartalet i vårt land, lever under sveltegrensa. Talet stig. Mykje tyder på at vi er på veg inn i ein periode med mangel på vatn til jordbruksvatning i mange land, og at konsekvensen blir global kornmangel. I så fall vil svolten auke dramatisk.

Gong på gong har vi høyrte om terroråttaka 11. september 2001. Terrorhandlingane den dagen førte til at 3 061 menneske i New York og Washington miste livet. Visst var det mange, og visst var det unødvendig. Men dersom 11. september 2001 var ein gjennomsnittsdag for dødsfall ved svolt, var det ti gonger så mange, 30 000 altså, og av dei stordelen barn, som døydde av matmangel.

Likevel er svolten ei ikkje-sak i vår del av verda. Er problemet for stort? Eller viser det å fokusere på spørsmålet for tydeleg veikskapane ved samfunn av vårt slag? Eller er ein million eller ti indarar eller sudanesar ikkje noko å bry seg om? Eller meiner dei med makt i vår del av verda at det er for mange folk

i fattige land og difor greitt nok at ein del av dei blir borte? Same korleis vi svarar, blir svaret ubehageleg.

Ei verd utan svolt er mogeleg

Men problemet er ikkje for stort. Det kan løysast. Kloden har nok mat, og vi har nok kunnskapar om berekraftig matproduksjon til å sikre at alle innbyggjarar får mat. Det handlar om å la matprodusentane, både i rike og fattige land, få halde fram. Det handlar om ei omlegging av kosthaldet frå dyreprodukt til meir planter, særleg i rike land. For når kornet går gjennom dyremagen og blir omdanna til kjøt eller fleisk eller mjølk eller egg, blir tre av fire kaloriar borte under vevs. Det handlar om ei betre fordeling av maten.

Det handlar i tillegg om tiltak for å halde unna den internasjonale matindustrien med singenteknologi og sine patentar på levande organismar. Ikkje fordi vi bør vere prinsipielt imot genteknologi og andre nyvinningar, men fordi vi bør vise varsemd med endringar som kan vere irreversible og råke naturen. Og fordi det ikkje er nødvendig, med fornuftig naturutnytting kan vi produsere nok mat for dagens 6,5 milliardar menneske. Så kan vi utsetje gentuklinga til dess vi har tilstrekkelege kunnskapar til å unngå skadeverknader.

Det det skortar på, er altså ikkje naturressursar og ikkje mat og ikkje matprodusentar. Det det skortar på, er den politiske viljen og handlekrafta.

Norge kan gå i spissen

Om det skal snu, må einkvan ta initiativet. Denne einkvan kan vere Norge. Vi kan utforme ein handlingsplan mot svolten, der målet er at den uverdige tilstanden for sjudelen av menneskeheita skal ta slutt. Vi er ikkje bundne av ein EU-kommisjon, ein NAFTA-avtale eller andre fellesreglar. Vi blir heller ikkje pressa av ein sterk innanlandsk matindustri som krev eksportmarknader, slik til dømes USA og Storbritannia blir. Vi har altså handlefridom.

Det inneber at vi går inn i nye WTO-forhandlingar og forhandlingar i andre internasjonale fôra med eit anna utgangspunkt enn det vi har hatt dei siste tiåra. Når leiande WTO-land snakkar om fri vareflyt og å leggje omsyna til den internasjonale matindustrien til grunn, må vi i staden lansere det andre og mykje viktigare temaet.

Vi kan starte med eit krav og eit tiltak. Kravet er rett til matsuverenitet for alle land. Tiltaket er gratis skolemat for alle elevar i dei minst utvikla landa, betalt av dei rike landa.

Det det skortar på, er den politiske viljen og handlekrafta.

KARLSØYFESTIVALen

8. - 13. AUGUST

MIKAEL WIEHE (S)
THE SUBS (KINA) WIMME SAAR/ (SAPMI/FIN)
MAD PROFESSOR
MED BLACK STEEL AND EARL 16 (UK)
RUNAWAYRA (FR)
JOHAN PIRIBAUER & GRUVTOLVAN (S)
TUNGTVANN MED MAGNUS ELLIASSEN
ILL INSPECTA OG PIONEER (D)
BJØRN BERGE OLE PAUS
HOPALONG KNUT OG GATAS PARLAMENT
FERNETS KARLSØY PRESTEGAARD
TERRORISTENE JAH ARK MANIFEST
BERNARD BRIS BAND KINKY VIBES ELIAS JUNG
BERGEN BEACH BAND
EL TORGO ADAM NORDIN ONE FAMILY

Seminarer med aktivister fra:
Hausmania Svartlamoen
Hurdalsjøen Adbusters
Klovnearmeen Attac
Spis de rike Christiania
Natur og ungdom Blitz
Grønn hverdag
og mange flere

Kunst:
Bjørn Elvenes
Berit M. Paulsen
Espen Justdal
og mange flere

Støttet av:
Norsk Kulturråd
Sparebank 1 NordNorge
Karlsøy Kommune
Nordlys
Troms Fylkeskommune

Karlsøyfestivalen er en musikk- og kulturfestival med mening!
Den er ei markering av motstand mot et samfunn der de viktigste verdiene er lønnsomhet, konkurranse og grådighet. Den er en protest mot raseringen av distriktene, miljødeleggelsene, rasisme og diskriminering. Den protesterer mot kolonialismen, utbyttinga og den brutale undertrykkinga av verdens folk. Karlsøyfestivalen er en fest for og ei feiring av alle positive motkrefter! Den skal gjenspeile, gjenskape og fremme alle alternative krefter som kjemper for en annen og bedre verden preget av solidaritet, medfølelse og kjærlighet!

INFO:
77799314
77747200
97096566

KARLSØYFESTIVALen.no

Petrines Gjestgiveri

Petrines Gjestgiveri finn du dersom du tek ein liten avstikkar frå hovudvegen mellom Åndalsnes og Geiranger. Etter ein aktiv dag i flott natur høver det godt å runde av med ein varm dusj, eit velsmakande måltid og ei god seng hos oss.

Vi legg vekt på å tilby gjestane våre eit heimekoseleg miljø, personleg service, og ikkje minst, mat av lokale råvarer.

Petrines Gjestgiveri høver godt som selskapslokale for bryllaup, åremålsdagar og andre jubileum.

Ta gjerne kontakt!

Tel: 70259285

E-post: petrines@online.no

www.petrines.com

Indianere mot

“Aracruz har tatt landet vårt og ødelegger skogene og elvene. Da ødelegges også en del av levemåten og kulturen vår.”

Av FIAN Blindern

Selskapet Aracruz Celulose SA, hvor Erling Lorentzen er medeier, har gjennom etablering i Espirito Santo hindret den lokale befolkningen i å brødfø seg selv. De to indianerstammene Tupinikim og Guarani har siden 1979 kjempet for å få tilbake landområdene de har mistet til Aracruz Celulose.

Okkupasjon av landområder

De to indianerstammene gjør krav på et landområde på 18 070 hektar. Allerede i 1998, og senest i februar

2006, anerkjente det brasilianske indianerdirektoratet (FUNAI) deres krav. Likevel besitter Aracruz i dag 11.009 hektar av indianernes territorium. Urbefolkningens tilgang til landområdene er en forutsetning for å realisere deres rett til mat på en verdig og bærekraftig måte. Indianernes kamp om landområdene er derfor en viktig kamp og er behandlet parallelt i flere rettsorgan i Brasil. De har fått støtte både i rettsapparatet som skal ivareta urbefolkningens rettigheter og i det politiske systemet. Likevel har ikke indianernes krav nådd frem.

For å legge ytterligere press i saken startet indianerne 17. mai 2005 å okkupere deler av landområdene. 20. januar 2006, ble 12 indianere skadet i et brutalt sammenstøt med politiet. Øyenvitner beskriver hendelsen som en militæraksjon, hvor politiet blant annet raserte to landsbyer og drev klappjakt på indianere i området. I forbindelse med denne hendelsen iverksatte FIANs internasjonale sekretariat en brevaksjon rettet mot Brasils president og justisminister. I brevet ble det blant annet fremsatt krav om at myndighetene i Brasil må gripe inn og regulere landområdene med fokus på urbefolkningens rettigheter.

Aracruz Celulose

Protest mot norske myndigheter

Organisasjonen Framtiden i våre hender kåret Aracruz til "Årets verste selskap" i 2004. De begrunnet dette med at selskapet ødela livsgrunnlaget for lokalbefolkningen ved å frata familier eiendommer, fjerne tilgangen til vann og nedlegge forbud mot å sanke ved. Aracruz Celulose SA er verdens største produsent av bleket kortfibret cellulose og hadde i 2005 en omsetning på 685,9 millioner amerikanske dollar. Erling Lorentzen etablerte i sin tid Aracruz, og Lorentzen Empreendimentos eier i dag 28 prosent av selskapet. Statens Pensjonsfond-Utland er en av investorene i selskapet og hadde ved utgangen av 2005 aksjer for 34,7 millioner i selskapet. Flere organisasjoner i Brasil krever at det norske fondet skal trekke seg ut av Aracruz. I Norge har Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet, Samisk kirkeråd, Framtiden i våre hender og FIAN Norge oppfordret norske myndigheter til å enten utøve sin eiermakt overfor Aracruz Celulose for å påvirke til en annen fremferd eller å trekke investeringene ut av selskapet.

I april i år ble to representanter fra stammene Tupinikim og Guarani invitert av Framtiden i våre hender til å besøke Norge. Besøket førte til at Wera Kwaray fra Guarani stammen og Paulo Henrique Vicente de Oliveira fra Tupinikim stammen overleverte en formell protest mot pensjonsfondets investeringer i Aracruz. Fem stortingspolitikere fra SV, Sp, Ap og KrF mottok budskapet og forsikret at de skulle bringe kravet videre til regjeringen. Hensikten med besøket var samtidig å bevisstgjøre nordmenn om saken og oppfordre Norge til å utøve press på brasilianske myndigheter.

Anmodningene om å trekke investeringene er, i tråd med etablert praksis, sendt Etikkrådet for pensjonsfondet. Rådet har gitt en foreløpig tilrådning i saken, hvor de legger til grunn at det er etablert en prosess med sikte på å finne en løsning i konflikten. Det er videre vektlagt at myndighetene i Brasil har engasjert seg i saken. Etikkrådet vil derfor avvende utviklingen i saken før en eventuelt ny utredning vurderes. Det betyr at selskapet inntil videre forblir i porteføljen til Statens pensjonsfond-Utland.

FUNAI har som nevnt tidligere i år igjen konkludert med at de omstridte 11 009 hektarene tilhører Tupinikim- og Guaranistammene. Celluloseselskapet hadde frist til 20. mai for å komme med innsigelser mot denne konklusjonen. Fristen er blitt utsatt, og selskapet har varslet i en pressemelding at de vil protestere. Saken skal behandles av FUNAI og deretter oversendes justisministeren. Den endelige avgjørelsen vil falle i løpet av september. FIAN Norge vil samle inn underskrifter på postkort fram til da med krav om at landområdet reguleres i indianernes favør. Ta kontakt på post@fian.no hvis du vil delta.

Artikkelen er skrevet av lokalgruppen FIAN Blindern, som består av Hans Petter Hetland, Jostein Øde, Kine Uran, Eva Jacobsen og Pia Sunde.

Foto: Kristin Kjæret

GLOBALISERINGSKONFERANSEN 19. – 22. OKTOBER

Årets globaliseringskonferanse holdes som før i Folkets hus, Youngs gate 11 ved Youngstorget i Oslo. Konferansen er som alltid åpen for alle og tar opp tema knyttet til bl.a. sosiale kår, handel og krig/fred. i globalt perspektiv, men gjerne med lokal forankring.

Seminarer / møter hvor FIAN Norge bidrar:

Null sult! Hva må til for å bekjempe sulten?

Medansvarlig: Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Oikos, Utviklingsfondet og Latin-Amerikagruppene i Norge.

Er kasteløse vektløse? Hvorfor veier fattige inderes rettigheter ingenting i norsk og indisk politikk?

Medansvarlig: Det Norske menneskerettighetsfondet.

Mer informasjon og påmelding:

www.globalisering.no

Om Globaliseringskonferansen

Norges sosiale forum er en del av en mangslungen internasjonal bevegelse som arbeider for en rettferdig verden og mot den nyliberale økonomien og politikken som dominerer i verden i dag. Norges sosiale forum er en norsk avlegger av og den norske komiteen for World Social Forum.

Norges sosiale forum arbeider for å styrke demokratiet på alle nivåer i verdenssamfunnet. Vi kjemper for et samfunn der hensynet til mennesker og miljø ligger til grunn for utviklingen, der det ikke finnes undertrykking på grunnlag av nasjonalitet, kjønn, hudfarge, etnisk bakgrunn, religion eller livssyn, seksuell legning, språk eller kulturforskjeller, og der menneskerettighetene gjelder for alle. Mangfold innen samfunnsliv, kultur, politikk og natur er et viktig prinsipp for Norges sosiale forum.

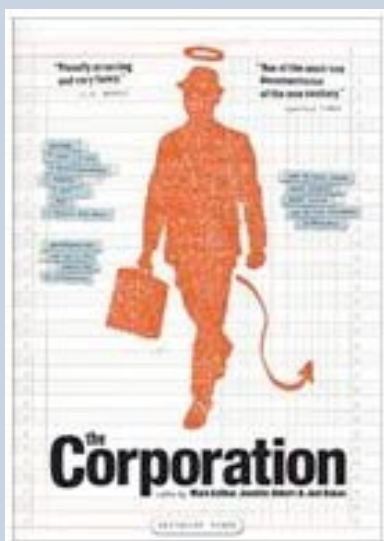
FIAN ANBEFALER DOKUMENTARFILM

Store bedrifter

Originaltittel: *"The Corporation"*
www.thecorporation.com

Kanadisk dokumentar fra 2003 om store bedrifters altomgripende innflytelse i dagens verden. Dette er filmen som beskriver fremveksten av Selskapet. I mange land er en bedrift juridisk sett ansett for å være en person og denne dokumentaren forsøker å analysere Selskapets personlighet. Resultatet er forbløffende og skremmende, men egentlig ikke overraskende. Mange brikker faller på plass. Filmen har tidligere vært vist på NRK 2, da som en miniserie på tre episoder.

Filmen er tilgjengelig med norsk tekst hos Norsk filminstitutt til kr. 249,-
www.nfi.no

The Future of Food

www.thefutureoffood.com

Hvis du etter *Store Bedrifter* er sulten på mer, kan vi anbefale en gyser: *The Future of Food*. Dette er en skremmende film om vår fremtidige matsikkerhet eller mangel på sådan.

The Future of Food får du dessverre ikke med norsk tekst fra Norsk filminstitutt, men både denne og *The Corporation* finnes på originalspråket engelsk hos produsentene eller forskjellige nettbutikker.

Av John B. Falwell

Økologiske abonn

Økomat Norge er den ny
økologiske abonnements

Prøv oss på økologisk kv

WWW.

EN VIKTIG OG UROVEKKENDE BOK OM VERDENS ØKONOMISKE ORDEN

John Perkins: *Confessions of an Economic Hit Man* Biografi. 2004. (Kåret til *New York Times* Bestseller)

Av Siri Damman

'Economic Hit Men' (EHM) er kallenavnet til en gruppe internasjonale konsulenter. De hevder å bidra til fattigdomsreduksjon, men i det skjulte fremmer de interessene til en koalisjon bestående av amerikanske firmaer, den amerikanske regjeringen og flere banker, inkludert Verdensbanken. Denne uhellige treenigheten kalles "korporatokratiet". EHM er økonomer og ingeniører og jobber for uavhengige konsulentfirmaer. Offisielt er de behjelpelige med å vurdere avkastningen land kan få om de tar opp lån for å investere i infrastruktur og økonomisk vekst. Uoffisielt har de to mål: å få lederne til å undertegne lånekontrakter der de påtar seg uhåndterlig gjeld, og å sørge for at oppdragene går til amerikanske firmaer. Når land er i bunnløs gjeld presses de til å akseptere politiske, økonomiske og militære krav som å godkjenne amerikanske militærbaser, følge amerikanske interesser i stemmegivningen i FN, og støtte USA i internasjonale konflikter.

John Perkins var sjefsøkonom i det internasjonale firmaet Chas T Main, og samtidig var han en innflytelsesrik EHM som jobbet i land som Ecuador, Indonesia, Panama, Colombia, Saudi-Arabia og Iran. Gjennom

boken møter vi en Perkins som i etterpåklokskapens lys utforsker hvordan han beveget seg så langt bort fra sine idealer. Boka er en bekjennelse om hans svik med å føre fattige enda dypere ned i håpløs nød. Han forteller om sin rolle med å berike korrupte eliter og styrke det "amerikanske verdensherredømmet".

Vendepunktet kommer gradvis for Perkins, men møtet med to sterke og karismatiske presidenter ble avgjørende. Ved å nasjonalisere oljeressursene trosset Ecuadors president Roldós det amerikanske 'korporatokratiet'. Torillos i Panama motsatte seg amerikansk kontroll ved å nasjonalisere Panamakanalen. Begge ble brutalt myrdet. Biografien tegner et skremmende bilde av hvilke krefter som styrer den økonomiske globaliseringen, og viser detaljert hvordan økonomiske interesser fremmes ved hjelp av korrupsjon, statskupp, mord og krig. Perkins har skrevet på denne boken i hemmelighet siden 80-tallet. Hendelsene 11. september 2001 gjorde at han valgte å gi den ut, på tross av advarsler. Ved å gi ut boken ble han en offisiell motstander av 'korporatokratiet' som fostret ham.

Boken er full av referanser og legger vekt på å være etterrettelig. For meg bidro den til et mentalt paradigmeskifte. Utenriksnyhetene vil aldri bli de samme fra nå av.

ØKOMAT

R G E
ementsordninger

ve organisasjonen av og for de norske
ordningene:

alitetsfrukt, -grønt m.m. levert dirkete til deg.

okomatnorge.no

Finnegarden

Tlf: 56 51 48 71
www.finnegarden.no
Bergensregionen

Grønnmat

Tlf: 37 27 24 40
www.gronnmat.no
Agderkysten

Grønt rett hjem

Tlf: 35 53 52 00
www.grontretthjem.no
Grenland og Vestfold

Håpet økologiske

Tlf: 51 82 82 51
www.hapet.no
Stavanger / Nord-Jæren

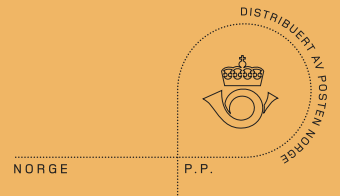
ØkoDirekt AS

Tlf: 70 15 85 50
setremyr@online.no
Møre og Romsdal

Økomat Innherred

Tlf: 74 01 68 11
vgroetti@online.no
Trøndelag

Returadresse: FIAN Norge
Grensen 9A, 0159 Oslo

FIANs SUKSESS AVHENGER AV DIN DELTAGELSE!

Skolemat i India

Retten til mat for alle er forankret i Indias grunnlov. Likevel er en stor andel indere underernærte, især barn. FIAN Uttar Pradesh og FIAN Norge har siden 2002 ført en kampanje for innføring av varm skolemat i grunnskolene. Kravet har vært at myndighetene i delstaten Uttar Pradesh iverksetter dommen fra Indias høyesterett. Den pålegger alle delstatene å ha skolematprogrammer.

I 2003, etter press fra lokalbefolkningen, FIAN og andre organisasjoner, startet regjeringen i Uttar Pradesh skolematprogrammet i 16 distriker. FIAN forstatte å kreve at alle skoler må inkluderes i programmet. Siden oktober 2004 har 17 000 000 barn i delstatens 91 425 grunnskoler fått skolemat hver dag. Flere barn, spesielt jenter, går nå på skole i delstaten. FIAN har fortsatt å legge press på myndighetene, fordi maten i starten ikke var ernæringsmessig god nok. Siste nytt er at myndighetene fra 1. juli vil betale dobbelt så mye for hvert barn, hver dag.

FIAN-medlemskap koster 200 kr pr. år.

- Jeg ønsker å bli medlem i FIAN Norge og skrive brev.
- Jeg ønsker å bli støttemedlem i FIAN Norge.
- Jeg ønsker mer informasjon om FIAN.

Navn _____

Adresse _____

E-post _____

FIAN Norge
Grensen 9A
0159 Oslo

www.fian.no